

Římskokatolická církev v ČR a její hospodaření v roce 2020

Představení církevního školství

Poznámky pro editory

Katolická církev je největší křesťanskou církví v České republice, matrikově k ní patří 43 % obyvatel České republiky. Typické služby církve (udělování svátostí, slavení svátků či poskytování duchovní podpory) zná 80 % populace. Tyto služby církve využívá pravidelně cca 1/3 obyvatel ČR. Zájem o duchovní aktivity v ČR roste. Ukazuje se, že jsou pro společnost stojící na křesťanském základě víc než potřebné. Základními správními jednotkami církve je 8 (arci)diecézí, v jejichž čele stojí sídelní (arci)biskupové. Vlastním místem skutečného setkávání věřících jsou však jednotlivé farnosti ve městech a obcích.

Česká biskupská konference (ČBK) je zastřešující orgán Římskokatolické církve v ČR. Je zřízena Apoštolským stolcem a je sborem biskupů České republiky, kteří spravují jednotlivé diecéze a společně řídí pastorační a společensky prospěšné aktivity katolické církve v ČR. V čele ČBK stojí předseda, kterým je od roku 2020 Mons. Jan Graubner.

Česká biskupská konference je řízovatelem Charity Česká republika. Prostřednictvím Charity naplňuje katolická církev jedno ze svých hlavních poslání, službu diakonie, tedy péči o slabé a potřebné.

Katolická církev v ČR zajišťuje svou existenci **práci pro více než 19.000 lidí**. Biskupství římskokatolické církve zaměstnávala v roce 2020 napřímo téměř 3.400 osob. Zprostředkovaně pak v regionech dává práci víc než 3.000 dodavatelům subjektů církevních lesů, dále má přes 8.600 zaměstnanců Charit a ca 4.000 osob je zaměstnaných v církevním školství. V církevních nemocnicích pracuje téměř 600 osob zdravotnického personálu. **Na území ČR působí cca 1.700 duchovních**, přes tisíc řeholnic a asi šest stovek řeholníků. Průměrná hrubá mzda kněží v roce 2020 byla 21.868 Kč.

Roční splátka finanční náhrady za nevydaný církevní majetek pro celou římskokatolickou církev činila v roce 2020 celkem 1,75 mld. Kč. Z toho 1,375 mld. činila výše náhrady pro diecéze římskokatolické církve a zbytek byl určen pro římskokatolické řeholní řády a kongregace. Tyto peníze, které jsou pro církev zásadní, představují pro stát jen nepatrnou položku v rozpočtu.

P. ThLic. Ing. Stanislav Příbyl, Th.D., CSsR, od 1. října 2016 pracuje jako generální sekretář České biskupské

konference, vede sekretariát této organizace zastřešující činnost Katolické církve v ČR a mluví za ni v médiích. Je členem kongregace redemptoristů. Vystudoval Katolickou teologickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze. Po vysvěcení na kněze (1996) byl farářem na Svaté Hoře. V letech 2002-2011 zastával úřad provinciála pražské provincie redemptoristů. V letech 2004-2008 působil jako prezident Arcidiecézní charity Praha. Roku 2012 získal na Katolické teologické fakultě Univerzity Karlovy v Praze licenciát teologie, v roce 2014 získal tamtéž doktorát z teologie. V roce 2019 dokončil magisterské studium na Fakultě sociálně ekonomické Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem v oboru finance a management. V letech 2009 až 2016 byl generálním vikářem litoměřické diecéze.

RNDr. Karel Matyska, CSc., ekonomický poradce ČBK; jednatel a ředitel Nemocnice sv. Alžběty Na Slupi. Vystudoval Matematicko-fyzikální fakultu Univerzity Karlovy a po studiu působil jako vědecký pracovník ČSAV v oblasti kybernetiky. Od roku 1991 založil nebo restrukturalizoval a řídil řadu společností především v odvětvích potravinářství, logistiky potravin, IT a strojírenství a zdravotnictví v ČR a na Slovensku. Dlouhodobě se zabývá financováním Katolické církve v rámci České biskupské konference a vybraných diecézí. Od roku 2019 je jednatelem společnosti Curafides, s.r.o. kterou Katolická církev založila za účelem nákupu a správy nemocnic sv. Alžběty v Praze Na Slupi a sv. Kříže na Pražském Žižkově.

Mons. Ing. Mgr. Pavel Konzbul, Dr., pomocný biskup brněnský a generální vikář brněnské diecéze. Vystudoval elektrotechnickou fakultu VUT Brno, pracoval jako vědecký pracovník Ústavu přístrojové techniky AVČR. V roce 2000 dokončil studium teologie na CMTF UP v Olomouci a v roce 2003 přijal kněžské svěcení. Působil v duchovní správě, od roku 2005 ustanoven jako spirituál Biskupského gymnázia v Brně. V roce 2013 jmenován farářem katedrály sv. Petra a Pavla v Brně, členem kněžské rady brněnské diecéze a v roce 2015 III. sídelním kanovníkem Královské stolice kapituly sv. Petra a Pavla v Brně. V květnu 2016 jmenován pomocným biskupem brněnským a v červnu přijal biskupské svěcení. Je členem Komise ČBK pro katolickou výchovu (katechetická subkomise) a členem Komise pro kněžstvo.

Církevní školy v ČR

Církevní školy pokrývají celé spektrum regionálního školství od MŠ po VOŠ. Na území ČR je v současné době celkem 102 církevních škol (1,8 % ze všech škol) a 50 mateřských církevních škol (1 % ze všech). 63 církevních škol (vč. MŠ) je zřizováno diecézemi (biskupství) katolické církve, 32 zřizují řády a řehole katolické církve, 54 zřizují protestantské církve (největším zřizovatelem je Českobratrská evangelická církev) a 3 školy jsou židovské.

Církevní mateřské školy v probíhajícím školním roce přijaly **2/3** uchazečů, průměr za poslední pětiletku je obdobný (66 %). Také základní církevní školy přijaly ve školním roce 2020-21 **2/3** zájemců, dlouhodobě (průměr posledních pěti let) přijímají 62 % zájemců. Církevní střední školy (mimo gymnázií) ve školním roce 2020-21 přijaly necelou **polovinu** uchazečů (46,5 %), což odpovídá i dlouhodobému průměru (49 %). Dostat se na církevní gymnázia je obtížnější, ve školním roce 2020-21 přijaly méně než **1/3** uchazečů, (dlouhodobě 35 %). Na církevní vyšší odborné školy bylo v aktuálním školním roce přijato 57 % uchazečů, což odpovídá i dlouhodobé úspěšnosti. Konzervatoř přijímá 2/3 zájemců.

Specifika a přínos církevního školství spatřují jejich zástupci především v předávání **křesťanských hodnot** (84,3 %) a v **individuálním přístupu k dětem** (74,3 %). Velkou roli hraje také **výchova a formace žáků** (57,9 %) a **rodinné prostředí** školy (60,7 %). Důležitá je samozřejmě i **úroveň** dosaženého vzdělání, **osobnostní rozvoj a rozvoj spirituality** a také vysoká motivace učitelů.

Kombinace lidského přístupu s vysokou kvalitou služeb vyžaduje větší angažovanost rodičů i vyšší zapojení učitelského sboru, ale nese své plody. **Jak se ukázalo v krizi, církevní školy jsou kromě vzdělávání schopné poskytnout žákům i kvalitní psychickou podporu a vytvořit společenství rodin, které se podporují v případě potřeby navzájem.**

Jako **největší úspěch celého obtížného období** vnímají církevní školy i školky **udržení kontaktu** s dětmi a jejich rodinami (3/4 školek a 1/2 škol). Pozitivně hodnotí také **adaptaci na situaci** (přes 40 %).

Šestnácti církevních škol se týkala **pracovní povinnost**; 94 % studentů z těchto škol se zapojilo do pomoci dříve, než jim pracovní povinnost nastala. V sociálních zařízeních se zapojilo 82 % studentů, v nemocnicích 56 %.

Církev v době pandemie

Pomoc v první linii: Bohoslovci a studenti teologických fakult pomáhali přímo v jedné z pražských nemocnic, kde během dubna 2020 odpracovali (bez nároku na odměnu) celkem 12 směn, většinou v 3členných týmech, (tj. cca 180 hodin u pacientů). Také pomáhali v domovech pro seniory, v pečovatelské službě Charity, rozváželi obědy seniorům a provozovali šicí dílnu na ochranné roušky.

Mnoho kněží či celých farností organizovalo rozvoz dezinfekce a ochranných pomůcek do domovů důchodců, starým či sociálně slabým lidem. Ženy šily roušky, mladí zajišťovali hlídání dětí zdravotníkům a ostatním pracujícím. Mnozí kněží také riskovali své zdraví, aby mohli být nablízku potřebným a poskytovat útěchu a svátosti alespoň jednotlivcům. Někteří technicky zdatnější kněží dokonce sami vyráběli respirátory či ochranné štíty. „*Řekl jsem si, že bych snad dokázal vyrobit respirátor srovnatelných kvalit s těmi, které nikde nejsou. Hledání řešení a výroba trvaly asi dva týdny, nakonec jsem použil tvrdý papír, pet láhev a filtr do čističky vzduchu hepa 12. Navíc jsem filtr doplnil vrstvou celulózy s navázaným oxidem měďnatým,*“ popisuje výrobu vlastního respirátoru P. Cyril Kubánek, z farnosti Zlonice (vikariát Kladno) a dodává, že starším farníkům, kteří nebyli schopni si ji sami zajistit, nabízel i dezinfekci.

Duchovně stále nablízku: I v době uzavřených kostelů byla církev na straně věřících nejen s materiální, ale samozřejmě i duchovní pomocí. Mnoho kostelů zůstalo otevřeno k individuální modlitbě a řada kněží riskovala své zdraví, aby i nadále mohla být nablízku nejen svým farníkům, ale všem, kteří se ocitli z důvodu pandemie v jakkoliv nepříznivé situaci. Svátosti udíleli i navzdory možné nákaze.

Individuální duchovní služby fungovaly po celou dobu pandemie. Obrovským způsobem vzrostla poptávka po službách nemocničních kaplanů, kterých má katolická církev v Česku celkem 104. Otevřené kostely stály církev nemalé náklady, zatímco příjmy ze sbírek kvůli omezení počtu návštěvníků bohoslužeb radikálně klesly.

Katolická církev poskytovala během pandemie také duchovní a psychologickou pomoc po telefonu napříč celou republikou. Desítky kněží se dobrovolně dali k dispozici, aby se na ně, aspoň po telefonu, mohli obracet věřící se svými dotazy, problémy, obavami. Telefonickou duchovní pomoc poskytovali i dva biskupové Tomáš Holub a František Radkovský. „*Telefonická intervence tohoto charakteru se*

snazila nabídnout pomoc všem lidem, kteří v daném období potřebovali podporu, povzbuzení, zprostředkování konkrétní pomoci nebo se jen sdílet s těžkostmi, které na ně či jejich rodinu dopadaly," říká Marcela Kořenková, která zajišťovala tuto službu v Olomouci. Mezi hlavními problémy se podle ní vyskytovaly pocity úzkosti, osamocení, strach z nemoci a smrti nebo obava z budoucnosti.

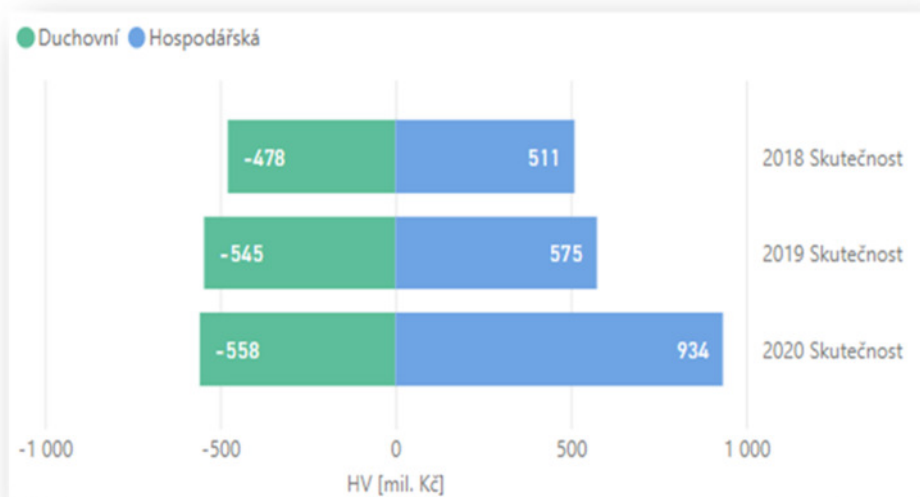
Hospodaření detaily

Zisk z hospodářské činnosti dlouhodobě pokrývá větší výdaje na hlavní (tzv. duchovní) činnost, tj. na služby církve pro věřící i širokou veřejnost, a to i přes snižování státního příspěvku a problémy s výpadky příjmů v dosledku pandemie nebo kúrovcové kalamity v předchozích letech.

Dlouhodobé investice a výnosy z lesního hospodaření přinesly zisky, a tak v roce 2020 přispěly k hospodářskému výsledku +376 mil. Kč.

typ entity / činnost	2018	2019	2020	2020 vs. 2019 (rozdíl)
Duchovní	-478	-545	-558	-12
Hospodářská	511	575	934	359
HV po zdanění celkem	33	29	376	347

4

Příjmy diecézí

- Dary, sbírky: 751 mil. korun / - 6,6 % / - 53 mil.
  - z toho kostelní sb. 336 mil./ - 192 mil. / -36 %
- Dotace provozní: 909 mil. korun / - 81 mil. / - 9 % (čerpání z různých zdrojů, kofinancování apod.)
- Státní příspěvek na činnost: 670 mil. / -6,25 % / - 44 mil.
- Roční splátka náhrady 1.375 mil. / + 28 mil. / + 2,1%
- Výnosy z hospodářské činnosti (tržby) 2.803 mil / + 141 mil. / + 5,3 %

- Ostatní výnosy (přijaté příspěvky mezi složkami; tržby za vlastní výkony – pohřby, křty, aj.; úroky; zúčtování fondů) 751 mil.

Výdaje diecézí

- Osobní náklady 959 mil. / snížení 10 mil / -1,1%
- Pastorece (křty, svatby, pohřby, nemocnice, ...) 620 mil. / zvýšení + 9 mil. / +1,5%
- Opravy kostelů, klášterů a dalších církevních staveb 1.416 mil. / snížení - 127 mil / - 8,2 %
- Školství 132 mil. / zvýšení 27 mil / + 25 %
- Sociální a zdravotní projekty 68 mil. / snížení 19 mil. / - 22,5 %
- Kultura 35 mil. / zvýšení 11 mil. / + 44 %
- Investice do nemovitého majetku vč. lesů a zemědělství 846 mil. / snížení o 167 mil. / - 16 %
- Finanční investice (obchodovatelné; etické investování) 1.036 mil. / zvýšení 578 mil./ + 126 %
- Odvedená daň z příjmu 170 mil. / zvýšení o 89 mil / + 107 %

Hospodaření v regionech

- Lesy, polnosti, rybníky: Katolická církev v ČR se stará o více než 160 tis. ha zemědělské a lesní půdy, z toho ca 33 tis. ha tvoří pole a polnosti. Spravuje také desítky rybníků.
- Nemovitosti: Od sametové revoluce bylo v ČR postaveno 62 nových kostelů.
- Drobné podnikatelské záměry (pivovary, nakladatelství, ...)
- Církevní turistika (ubytování, gastroslužby, prohlídky)

Klíčová je práce pro lidi v regionech, lokální rozvoj a péče o lesy a polnosti.

5

Finanční investice

- různorodé investice, etické podnikání
- sdružování finančních prostředků z diecézí do jednotlivých investic
  - Fond Katolické církve (podfond výnosový, růstový a nemovitostní)
  - Agricola Isidor

Základní info k 31.8.2021:

růstový fond	investováno	1 467 mil	
	výnosnost p.a. od počátku	9,6%	p.a.
výnosový fond	investováno	265 mil	
	výnosnost p.a. od počátku	4,1%	p.a.

Cílem hospodaření je získávat prostředky na rozšiřování aktivit na poli duchovní a společensky prospěšné činnosti.

Na dani z příjmu jsme v roce 2020 odvedli 169,5 milionu korun, na ostatních daních a poplatcích 51 milionů korun.

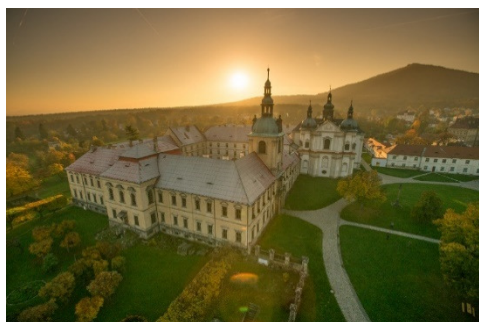

Příklady z diecézí (2020)

Rekonstrukce dominikánského kláštera v Českých Budějovicích, biskupství přispělo částkou 16,4 mil. Kč v roce 2020.

Rekonstrukce přízemí Arcibiskupského gymnázia v Kroměříži, Arcibiskupství olomoucké v roce 2020 přispělo částkou 33,2 mil. Kč.

Klášter Osek: na revitalizaci přispělo Litoměřické biskupství částkou 42,4 mil. Kč.

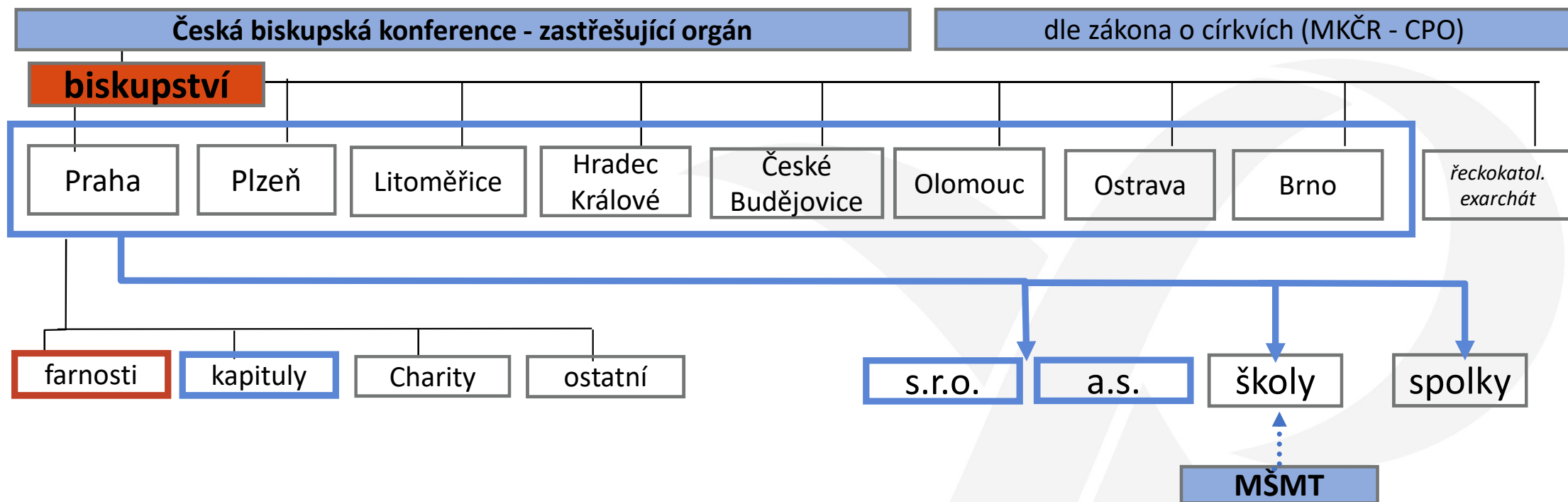
6

Rekonstrukce budovy Biskupského gymnázia „Kostka“ v Hradci Králové, zřízení odborných učeben pro výuku polytechnických předmětů. Biskupství v roce 2020 investovalo 53,5 mil. Kč.

Revitalizace a zpřístupnění zahrad NKP Petrov, Brno. Biskupství v roce 2020 vložilo 12,5 mil. Kč.

Struktura katolické církve v ČR

Katolickou církev tvoří velké množství církevních právnických osob. V ČR je celkem 8 diecézí (řízeny biskupstvími).

K církvi patří i řeholní společnosti (mužské a ženské), tzv. řády, které mají svou míru nezávislosti. Jsou sdruženy ve své vlastní konferenci jako samostatné právní subjekty.